

Nowa era regulacji usług cyfrowych

Akt o usługach cyfrowych (Digital Services Act – DSA) otwiera nowy rozdział w europejskim prawie usług cyfrowych, stanowiąc fundament pod bardziej przejrzyste i bezpieczne środowisko internetowe. To kompleksowa regulacja, która harmonizuje zasady świadczenia transgranicznych usług cyfrowych – zwłaszcza usług pośrednich – oraz wprowadza wiele mechanizmów ochrony praw podstawowych użytkowników. DSA wzmacnia ochronę konsumentów, prywatności, wolności wypowiedzi i innych fundamentalnych wartości gwarantowanych przez Kartę Praw Podstawowych UE.

Jednym z najbardziej wyrazistych elementów DSA, na co zwraca uwagę dr Iga Małobęcka-Szwast, jest zdefiniowanie tzw. dark patterns (zwodniczych interfejsów). Manipulacyjne mechanizmy, często zakorzenione w samej architekturze systemu, mogą wpływać na zachowania użytkowników, utrudniając im podejmowanie świadomych decyzji. Dostrzeżenie ich wielopoziomowego charakteru – nie tylko w kontekście DSA, ale także RODO, dyrektyw konsumenckich i Aktu w sprawie sztucznej inteligencji – sprzyja wypracowaniu procedur kontroli i współpracy organów nadzoru. Takie holistyczne podejście wzmacnia egzekwowanie zakazu stosowania takich praktyk i przyczynia się do budowy bardziej transparentnego ekosystemu cyfrowego.

Na inny, choć komplementarny problem zwraca uwagę prof. dr hab. Katarzyna Chalubińska-Jentkiewicz. Autorka pokazuje, że dostosowanie przepisów krajowych do architektury DSA wymaga uwzględnienia specyfiki lokalnego prawa medialnego. Największym wyzwaniem pozostaje określenie, które organy będą odpowiedzialne za koordynację i nadzór nad treściami uznawanymi za nielegalne. Kluczowe znaczenie ma tu stworzenie modelu współpracy, który łączy elastyczność z efektywnością, umożliwiając sprawne działanie zarówno instytucji krajowych, jak i Komisji Europejskiej w realizacji unijnych założeń.

W podobnym duchu dr hab. Marlena Sakowska-Baryła, prof. UŁ, zwraca uwagę na zmieniającą się rolę platform internetowych, które przestają być neutralnymi pośrednikami. W artykule dotyczącym statusu platform w kontekście prywatyzacji zadań publicznych podkreśla, że DSA nadaje im szerokie kompetencje i obowiązki moderacyjne, wymagając jednocześnie wdrożenia skutecznych narzędzi i procedur reagowania na naruszenia.

Z kolei dr Monika Nowikowska koncentruje się na corocznych, niezależnych audytach, którym mają podlegać bardzo duże platformy i wyszukiwarki. Ma to wzmocnić zasadę rozliczalności i zrównoważyć rosnące znaczenie największych graczy na rynku cyfrowym.

Numer dopełnia analiza dr. Zbigniewa Okonia dotycząca stosowania DSA wobec dostawców usług udostępniania treści online (DUUTO) w świetle przepisów prawa autorskiego. Autor wskazuje, że model odpowiedzialności tych podmiotów wymaga skoordynowania DSA z prawem własności intelektualnej i przepisami krajowymi. W ten sposób można uniknąć nadmiernych obciążeń, a jednocześnie skutecznie chronić zarówno twórców, jak i użytkowników.

Przedstawione opracowania ukazują, jak szeroki zakres wyzwań prawnych i praktycznych wiąże się z DSA – rozporządzeniem, które pełni rolę strategicznego narzędzia transformacji europejskiego rynku cyfrowego.

Rada Naukowa i Kolegium Redakcyjne EPS składają wielkie podziękowania Pani prof. dr hab. Monice Namysłowskiej z Uniwersytetu Łódzkiego i Panu dr. Dominikowi Lubaszowi (Lubasz i Wspólnicy – Kancelaria Radców Prawnych), organizatorom konferencji, z której wywodzą się teksty publikowane w niniejszym numerze EPS, za zebranie zespołu autorskiego i zapewnienie właściwego poziomu przedkładanych artykułów.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

New Era of the Regulation of Digital Services

The Digital Services Act (DSA) opens a new chapter in the European digital services law, building a foundation for a more transparent and secure online environment. It is a comprehensive regulation harmonising the principles for the provision of cross-border digital services, especially intermediary services, and introducing various mechanisms for the protection of fundamental rights of the users. The DSA strengthens the protection of consumers, privacy, freedom of expression and other fundamental values guaranteed by the Charter of Fundamental Rights of the European Union.

One of the most distinctive elements of the DSA, as pointed out by dr Iga Małobęcka-Szwast, is the definition of so-called dark patterns (deceptive interfaces). Manipulative mechanisms, often rooted in the very architecture of the system, can affect user behaviour, making it difficult for them to take informed decisions. Recognising their multi-level nature – not only in the context of the DSA, but also the GDPR, consumer directives and the Artificial Intelligence Act – supports the development of inspection procedures and cooperation between the regulators. This holistic approach strengthens the enforcement of the prohibition on the application of such practices and supports the development of a more transparent digital ecosystem.

Prof. dr hab. Katarzyna Chalubińska-Jentkiewicz draws attention to another, albeit complementary issue. The author indicates that adjusting the national legislation to the DSA architecture requires taking into account the specifics of the local media law. Identifying the bodies responsible for coordination and oversight of content considered illegal remains the main challenge. Of key importance here is the establishment of a model of cooperation combining flexibility and effectiveness, enabling the efficient functioning of both national institutions and the European Commission in fulfilling EU assumptions.

In a similar vein, dr hab. Marlena Sakowska-Baryła, professor of the University of Łódź, draws attention to the changing role of online platforms that cease to be neutral intermediaries. In the article on the status of platforms in the context of the privatisation of public tasks, she emphasises that the DSA grants them extensive rights and imposes on them obligations relating to content moderation, while requiring the implementation of effective tools and procedures for responding to infringements.

In turn, dr Monika Nowikowska focuses on annual independent audits required for very large online platforms and very large online search engines. The objective of these audits is to reinforce the accountability principle and balance the growing importance of the largest players on the digital market.

This issue ends on an analysis by dr Zbigniew Okoń of the application of the DSA to online content-sharing service providers (OCSSP) in the light of the provisions of copyright law. The author points out that the model of liability of these entities requires the coordination of the DSA with intellectual property law and national legislation. This would allow avoiding excessive burden, while effectively protecting both the authors and the users.

The articles in this issue show how extensive the legal and practical challenges related to the DSA are. This is the regulation that has the role of a strategic tool for transforming the European digital market.

The Scientific Council and Editorial Board of EPS would like to express their gratitude to prof. dr hab. Monika Namysłowska from the University of Łódź and dr Dominik Lubasz (Lubasz i Wspólnicy – Kancelaria Radców Prawnych), the organisers of the conference from which the articles in this issue of EPS originate, for gathering together the authors and ensuring an appropriate level of presented materials.

Professor Stanisław Biernat
‘EPS’ Editor-in-Chief